

p. Socha

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/363/94/91

OPINIE O DELEGALIZACJI LIST WYBORCZYCH PARTII "X"

Komunikat z badań

Warszawa, wrzesień 1991 r.

Państwowa Komisja Wyborcza 10 września br. ujawniła opinii publicznej fałszerstwa na listach wyborczych Partii "X". Na liście warszawskiej zakwestionowano 1570 z 6924 podpisów. Poglądy społeczne na ten temat były m.in. przedmiotem wrześniowego sondażu CBOS¹.

Opinię, że fałszowanie podpisów rzeczywiście miało miejsce wyraziła dość znaczna część badanych (38%), a jedna czwarta (23%) była przeciwnego zdania. Znaczącą liczebnie grupę (39%) stanowiły osoby, które nie potrafiły zająć jednoznacznego stanowiska wobec tego faktu.

			CBOS
<i>Państwowa Komisja Wyborcza zakwestionowała autentyczność wielu podpisów popierających listy wyborcze Partii "X". Czy Pana(i) zdaniem Partia "X" rzeczywiście fałszowała podpisy czy też nie?</i>			
<i>Na pewno tak</i>	15%	}	38%
<i>Chyba tak</i>	23%		
<i>Chyba nie</i>	16%	}	23%
<i>Na pewno nie</i>	7%		
<i>Trudno powiedzieć</i>	39%		

Uzyskany rozkład odpowiedzi wskazuje zatem, że opinia społeczna jest podzielona i niejednoznaczna, przy czym osoby przekonane o uczciwości partii "X" (tj. stwierdzające, że na pewno nie fałszowano podpisów) stanowią jedynie 7% ogółu badanych.

Opinię, że listy wyborcze były fałszowane – dwa razy częściej wyrażali mężczyźni niż kobiety i mieszkańcy miast niż wsi; co druga osoba z wykształceniem wyższym i co trzecia z wykształceniem podstawowym. Wśród osób, które nie zajęły stanowiska najliczniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 60 roku życia, respondenci legitymujący się wykształceniem podstawowym i mający najniższe dochody miesięczne (tab. 1 aneksu).

¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (20)" przeprowadzono w dniach 20-23 września br. na 1500-osobowej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

Badani, według których Partia "X" fałszowała podpisy na listach wyborczych (stanowili oni 38% ogółu badanych), zapytani, czy ich zdaniem jest to zjawisko odosobnione czy też nie, w zdecydowanej większości (60%) odpowiedzieli przecząco (tj. uznali, że "fałszowanie podpisów jest stosowane przez wiele partii" - 45% i "wszystkie partie stosują niezgodne z prawem metody" - 15%).

		CBOS
<i>Czy Pana(i) zdaniem fałszowanie podpisów przez Partię "X" jest odosobnione, czy też:</i>		
<i>inne partie nie uciekają się do takich metod</i>	20%	
<i>fałszowanie podpisów jest stosowane przez wiele partii</i>	45%	
<i>wszystkie partie stosują niezgodne z prawem metody</i>	15%	
<i>trudno powiedzieć</i>	20%	

Fakt, że tylko 20% spośród tej grupy uważa, iż inne partie nie stosowały nielegalnych metod podczas zbierania podpisów, wskazuje na brak zaufania naszego społeczeństwa do rzetelności partii biorących udział w kampanii przedwyborczej.

Nie cieszy się też dużym zaufaniem społecznym działalność Państwowej Komisji Wyborczej. Świadczy o tym rozkład odpowiedzi na pytanie o motywy, jakimi kierowała się Komisja, kwestionując autentyczność podpisów Partii "X". Najliczniejszą grupę osób stanowili respondenci stwierdzający, że motywem tym było dążenie do wyeliminowania niewygodnego konkurenta politycznego (40% ogółu badanych). Co trzecia osoba twierdziła, że Komisja "kierowała się troską o przestrzeganie prawa wyborczego" lub powstrzymała się od sprecyzowania swojego stanowiska (po 30%).

	CBOS
<i>czy Pana(i) zdaniem Państwowa Komisja Wyborcza kwestionując autentyczność podpisów Partii "X":</i>	
<i>kierowała się troską i przestrzeganiem prawa wyborczego</i>	30%
<i>dążyła do wyeliminowania niewygodnego dla rządzących konkurenta politycznego</i>	40%
<i>trudno powiedzieć</i>	30%

Wśród osób, które przypisywały niezbyt uczciwe intencje, jakimi kierowała się Państwowa Komisja Wyborcza kwestionując listy wyborcze Partii "X", najliczniejszą grupę stanowiły osoby młode do 24 lat, respondenci mieszkający w małych miastach (do 20 tys. ludności), posiadający zasadnicze wykształcenie zawodowe i deklarujący lewicowe poglądy polityczne (tab.2 aneksu).

Podzielone i niejednoznaczne są też opinie badanych w kwestii rzetelnego (uczciwego) postępowania Państwowej Komisji Wyborczej przy sprawdzaniu autentyczności podpisów na listach wyborczych innych partii (poza Partią "X") startujących w wyborach do Sejmu i Senatu. Na pytanie "Czy Państwowa Komisja Wyborcza równie starannie sprawdziła autentyczność podpisów innych partii?" - taka sama pod względem liczebności grupa osób odpowiedziała "raczej tak" (26%), co i "raczej nie" (27%). Stosunkowo nieliczną grupę stanowiły osoby o zdecydowanym poglądzie na tę sprawę, tj. odpowiedziały "zdecydowanie tak" (7%) lub "zdecydowanie nie" (9%).

	CBOS
<i>Czy Pana(i) zdaniem Państwowa Komisja Wyborcza sprawdziła równie starannie autentyczność podpisów innych partii startujących w wyborach?</i>	
<i>Zdecydowanie tak</i>	7%
<i>Raczej tak</i>	26%
<i>Raczej nie</i>	27%
<i>Zdecydowanie nie</i>	9%
<i>Trudno powiedzieć</i>	31%

* * *

Prezentowane wyniki sondażu świadczą o raczej nieufnym stosunku naszego społeczeństwa zarówno do działania poszczególnych partii startujących w wyborach do Sejmu i Senatu, jak i działalności Państwowej Komisji Wyborczej powołanej m.in. do sprawdzania, czy tocząca się kampania wyborcza przebiega zgodnie z ustanowionym prawem wyborczym.

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Państwo- wa komisja wyborcza zakwestionowała au- tentyczność wielu podpisów popierają- cych listy wyborcze partii "X". Czy, Pana(i) zdaniem, Partia "X" rzeczywi- ście fałszowała podpisy, czy też nie?"			Liczba osób
	Tak	Nie	Trudno po- wiedzieć	
Ogółem	38	23	39	1498
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	40	26	34	715
Kobiety	35	20	44	783
<u>Wiek</u>				
Do 24	32	33	35	154
25-29	29	29	42	149
30-39	39	25	35	374
40-49	39	25	36	267
50-59	42	20	38	207
60 lat i więcej	38	14	48	347
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	34	21	45	608
Miasto	40	25	35	890
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	32	22	45	178
21-100	36	30	33	277
101-500	42	26	32	264
501 tys. i więcej mieszkańców	49	17	34	171
<u>Region</u>				
Środkowy (Warszawa)	48	18	34	267
Północno-wschodni (Białystok)	30	31	40	108
Północny (Gdańsk)	41	38	21	155
Południowy (Katowice)	34	24	42	262
Południowo-wschodni (Kraków)	38	11	51	229
Środkowowschodni (Lublin)	42	16	42	109
Środkowozachodni (Poznań)	32	30	38	205
Południowo-zachodni (Wrocław)	31	26	42	163
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	33	19	47	626
Zasadnicze zawodowe	32	32	36	372
Średnie	45	21	34	397
Wyższe	55	22	22	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	57	25	18	79
Pozostali umysłowi	49	18	32	319
Pracownicy handlu i usług	43	20	38	101
Robotnicy wykwalifikowani	33	30	37	410
Robotnicy niewykwalifikowani	32	16	53	205
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	22	33	44	45
Rolnicy	28	19	53	258
Prywatni przedsiębiorcy	48	31	21	67
<u>Dochody osobiste respondenta</u>				
Do 750 tys. zł	29	21	50	364
751-1500	39	20	41	647
1501-2250	38	33	29	266
2251-3000	49	27	24	117
3001-3750	41	24	35	49
3751-4500	40	16	44	25
Powyżej 4500 tys. zł	59	18	23	22
<u>Ocena warunków materialnych</u>				
Złe	33	23	43	749
Średnie	42	23	36	603
Dobre	42	24	34	145
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>				
Lewica	32	36	32	204
Centrum	40	28	32	463
Prawica	55	18	27	393
Trudno powiedzieć	22	17	61	429
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	56	11	33	124
Skupionych w OPZZ	36	24	40	83
Innych	47	9	43	53
Nie należący do żadnych	36	24	40	1206
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>				
Dobry	55	19	26	361
Zły	33	28	39	852
Trudno powiedzieć	29	13	58	282
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>				
Poparcie	59	17	24	402
Brak poparcia	31	30	40	642
Trudno powiedzieć	28	20	52	447

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy, Pana(i) zdaniem, PKW kwestionując autentyczność podpisów Partii "X":			Liczba osób
	kierowała się troską o przestrzeganie prawa wyborczego	dążyła do wyeliminowania niewygodnego dla rządzących konkurenta politycznego	trudno powiedzieć	
Ogółem	30	40	30	1494
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	31	44	25	714
Kobiety	30	36	35	780
<u>Wiek</u>				
Do 24	23	51	26	154
25-29	32	40	28	148
30-39	32	43	25	374
40-49	27	47	25	267
50-59	32	38	29	206
60 lat i więcej	32	26	42	345
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	28	37	35	607
Miasto	32	42	26	887
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	22	53	25	178
21-100	32	42	25	274
101-500	36	38	25	264
501 tys. i więcej mieszkańców	34	36	29	171
<u>Region</u>				
Środkowy (Warszawa)	38	33	29	264
Północno-wschodni (Białystok)	28	34	38	108
Północny (Gdańsk)	36	44	19	154
Południowy (Katowice)	35	38	27	262
Południowo-wschodni (Kraków)	33	29	39	230
Środkowowschodni (Lublin)	25	45	30	108
Środkowozachodni (Poznań)	18	53	29	205
Południowo-zachodni (Wrocław)	23	49	28	163
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	26	35	39	623
Zasadnicze zawodowe	28	47	25	372
Średnie	35	41	24	396
Wyższe	48	40	12	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	42	44	14	79
Pozostali umysłowi	39	41	20	318
Pracownicy handlu i usług	36	31	34	101
Robotnicy wykwalifikowani	28	45	27	410
Robotnicy niewykwalifikowani	27	33	40	205
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	13	56	31	45
Rolnicy	22	32	46	255
Prywatni przedsiębiorcy	31	57	12	67
<u>Dochody osobiste respondenta</u>				
Do 750 tys. zł	25	35	40	360
751-1500	31	38	30	648
1501-2250	32	44	23	265
2251-3000	33	51	15	117
3001-3750	26	53	20	49
3751-4500	36	28	36	25
Powyżej 4500 tys. zł	54	23	23	22
<u>Ocena warunków materialnych</u>				
Złe	26	40	34	746
Średnie	34	39	28	603
Dobre	39	41	20	144
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>				
Lewica	23	57	20	204
Centrum	31	48	21	463
Prawica	43	37	20	392
Trudno powiedzieć	21	25	54	428
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	47	36	17	124
Skupionych w OPZZ	28	47	25	83
Innych	43	36	21	53
Nie należący do żadnych	29	40	31	1204
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>				
Dobry	46	35	19	360
Zły	25	46	29	849
Trudno powiedzieć	27	26	47	282
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>				
Poparcie	49	36	15	402
Brak poparcia	20	50	30	641
Trudno powiedzieć	28	29	42	444